

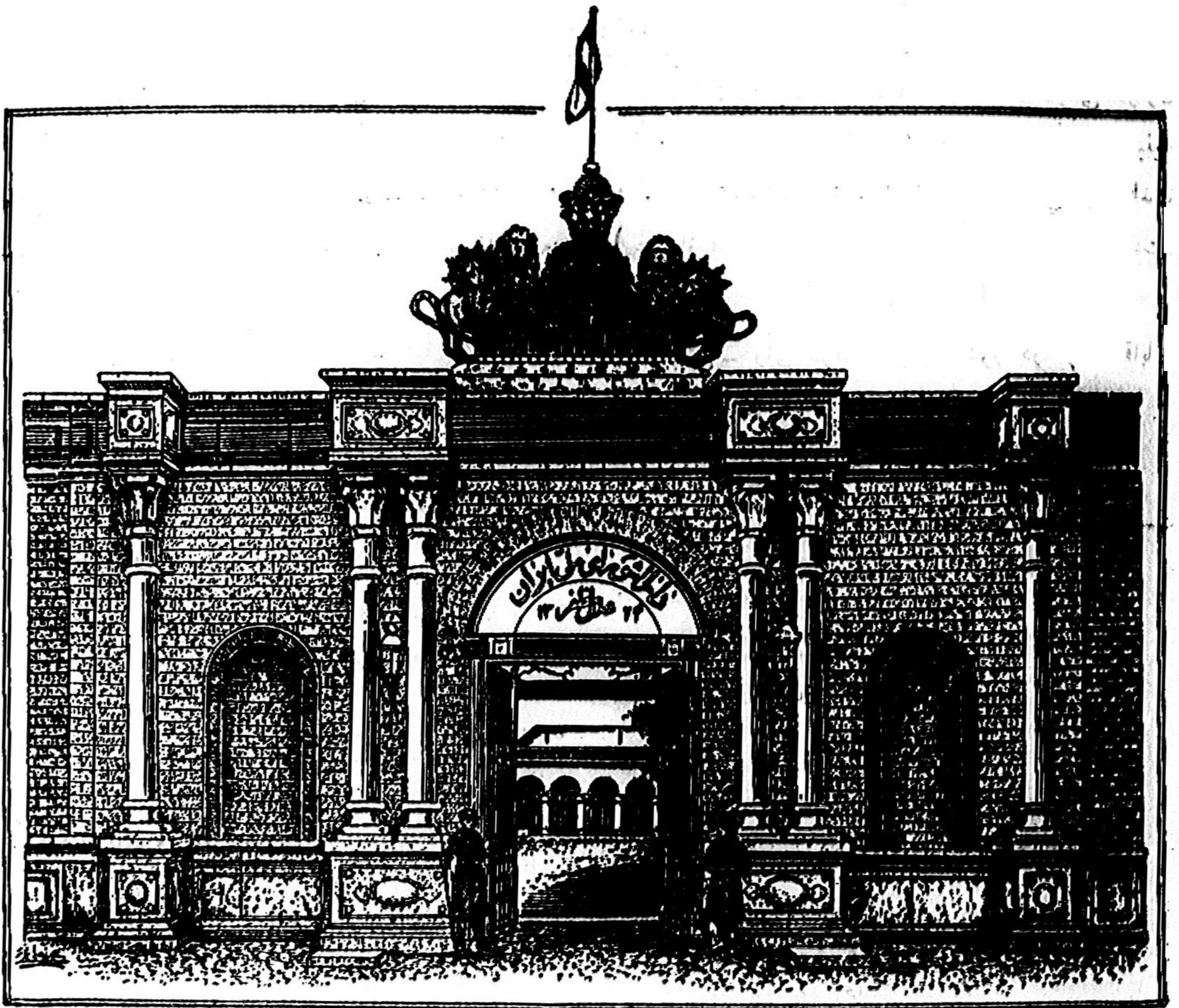

دوره ششم تقنینیه

<p>جلسه ۱۵۸</p>	<h1>مذاکرات مجلس</h1>	<p>شماره ۱۲۲</p>
<p>تاریخ تأسیس آذر ۱۳۰۵ جلسه پنجشنبه ۲۷ مهرماه ۱۳۰۶ مطابق ۲۳ ربیع الثانی ۱۳۴۶</p>	<p>مندرجات فقط شامل مذاکرات مشروح جلسات مجلس شورای ملی خواهد بود پس از ختم هر جلسه کلیه مذاکرات در یک شماره منتشر میشود. مطبعة مجلس</p>	<p>قیمت اشراک اشراک در سالانه ده تومان در دوازده تومان در یک شماره در یک شماره</p>

قانون اساسی

از صفحه	الی صفحه	عنوان
۲۵۵۱	۲۵۵۰	مذاکره نسبت بخر کپسیون بودجه راجع بقرار داد تأمینیه و بیطرفی منعقدہ بین دولت ایران و اتحاد جماہر شوروی سوسیالیستی و تصویب آن
۲۵۵۵	۲۵۵۱	مذاکره نسبت بخر کپسیون بودجه راجع بہ استخدام مسیو مارین متخصص ذوب آهن
۲۵۵۶	۲۵۵۶	قانون اجازه مبادله عہدنامہ تأمینیه و بیطرفی منعقدہ بین ایران و اتحاد جماہر شوروی سوسیالیستی

مذاکرات مجلس

دوره ششم تقنینیه

صورت مشروح مجلس سه شنبه ۲۷ مهرماه ۱۳۰۶ مطابق ۲۳ ربیع الثانی ۱۳۴۶

جلسه ۱۵۸

(غائبین با اجازه جلسه قبل)

آقایان: کی استوان - امام جمعه شیراز - ضیاء -
زارع - محمد تقی خان اسعد - فرشی - آیه الله زاده
اصفهانى.

(مجلس دو ساعت و نیم قبل از ظهر برپاست)

آقای پیرنیا تشکیل گردید)

(صورت مجلس روز سه شنبه ۲۵ مهر را
آقای ابی سلیمان قرائت نمودند)

(غائبین بی اجازه جلسه قبل)
 آقایان: اسدی - اعظمی - نظام مافی - مهدوی - عباس میرزا - افسر - مسعود - حاج حسن آقا ملک جوانشیر - میرزا حسن خان وثوق - حاج غلامحسین ملک - زعیم .
 (دیر آمدگان با اجازه جلسه قبل)
 آقایان: عرفانی - شریعت زاده - میرزا ابراهیم آشتیانی - ملک آرائی - محمود رضا .
 (دیر آمده بی اجازه جلسه قبل)
 آقای شیروانی .
 رئیس - نسبت بصورت مجلس اعتراضی هست یا نه ؟
 (گفتند - خیر)
 رئیس - صورت مجلس تصویب شد . آقای کازرون کازرونی - بنده میخواستم تقاضا کنم که عهد نامه تأمینیه و بیطرفی مطرح شود .
 عده از نمایندگان - صحیح است .
 رئیس - آقایان رفیع و باستانی و بکنفر دیگر از آقایان هم همین تقاضا را کرده اند مخالفی ندارد ؟
 (گفتند خیر)
 باستانی - بنده عرضی دارم . اجازه می فرمائید ؟
 رئیس - بفرمائید .
 باستانی - عرض میشود که بیس ما معهود بود که عهد نامه تأمینیه جزو دستور مجلس هست و بنده پیشنهاد کردم که در دستور مقدم باشد . چون جلسه سابق آخر جلسه بود بالاخره درست توجهی نشد و نظر ما هم این بود که جزو دستور هست و بهمین مناسبت هم اداره تقنینیه اخطار کرده است که اگر نظریاتی هست بگویند که اینک یک اعتراضی هم شده است و طبع شده است در اینصورت بنده پیشنهاد کردم که مقدم بر سایر مطالب دستور باشد
 رئیس - عهد نامه تأمینیه جزو دستور نبود . بر روز عرض

کردم که اگر پیشنهادی راجع بدستور هست بایستی در اول جلسه آتیه بشود . اخطاری هم که از طرف اداره تقنینیه شده است بموجب ماده ۳۲ نظامنامه داخلی بوده است (عده از نمایندگان - صحیح است) در کلیات مخالفی هست ؟
 (گفتند - خیر)
 رئیس - رأی گرفته میشود بشور در مواد آقایان که شور در مواد را تصویب می کنند قیام فرمائید .
 (اغلب برخاستند)
 رئیس - تصویب شد . در فصل اول معارضی هست یا نه ؟
 اظهاری نشد
 رئیس - فصل دوم چطور ؟
 (گفتند - خیر)
 رئیس - فصل سوم ؟
 (مخالفی نداشت)
 رئیس - فصل چهارم مخالفی دارد ؟
 (کسی مخالف نبود)
 رئیس - در فصل پنجم چطور ؟
 (مخالفی نشد)
 رئیس - در فصل ششم و هفتم و هشتم هم اعتراضی نیست
 (گفتند - خیر)
 رئیس - صورت مجلس نمره اول . آقای دکتر مصدق در این قسمت پیشنهادی داده اند که طبع و توزیع شده است . آن قسمت از پیشنهاد آقای دکتر مصدق که حاوی اعتراض است قرائت میشود
 (بشرح آتی قرائت شد)
 لذا این جانب نظریات خود را بموجب ماده ۳۲ نظامنامه مجلس شورای ملی بعنوان رجوع بکمیسیون اینطور اظهار میکنم : در صورت مجلس نمره ۱ اضافه شود : مواد این عهد نامه خلی بتمهیدات دولت ایران

دور چهارم ملل شمرساند .
 دکتر محمد مصدق .
 بنده خیلی تشکر میکنم از دولت که نورحقیقت در این موقع بایک نظر خیلی خوب یک اقدامات کرده است و این قرار داد تأمینیه ویی طرفی را بمنفعه کرده است و حقیقه برای همه ماها جای خیلی پیشاست و خوش وقتی است و از این جهت بنده خوشوقت و متشکرم و با کمال موافقتی که با این عهد نامه دارم فقط خواستم یک نظریه این جا اظهار کنم که خودم در تحت این نظریه رأی میدهم . زیرا هر دولتی با دول دیگر با یک دولتی یک عهد نامه از سابق داشته است البته باید محفوظاً باشد . و مقررات هر عهد نامه که دولت امضا کرده است باید کاملاً محفوظ باشد و اگر دولت تمهیداتی را که در سابق کرده است اجرا کند بهترین وثیقه برای اجرای تمهیدات است که در آتیه میکند . لذا من خودم از این نقطه نظر باین قرار داد رأی میدهم که تمهیداتی که دولت ایران دارد در سر جای خودش هست و این عهد نامه بی طرفی و تأمینیه خلی بتمهیدات سابقه نمایران چه بایک دولت و چه با سایر دول جامعه ملل وارد نمی آورد و خودم در تحت این نظر رأی میدهم .
 شایسته است که کمیسیون بودجه - البته چون نماینده محترم در فرمایشات خودشان باختصار گوشیدند بنده هم مختصراً جواب عرض خواهم کرد . قطع نظر از اینکه باید دید این عهد نامه که مادر مقابل جامعه ملل داریم در موقع مقتضی خودش چه نتایجی برای مملکت ما دارد و عهد وی را که سایر دول در مقابل مجمع اتفاق ملل داشته اند چه نتیجه برای آنها حاصل شده است مثل چین و حبشه و سودان و جاهای دیگر و اینها البته باید در جای خودش گفته شود . و قطع نظر از اینکه با ممالکان که بنده در روز و شب کرده ام و تقریباً هفت فقره سابقه دارد که اعضای مجمع اتفاق ملل با یکدیگر و غیر اعضای مجمع اتفاق ملل با اعضای مجمع اتفاق ملل هم قرار داد های تأمینیه داشته اند و هم قرار داد جنکی بسته اند و همینطور آلمان

و روس قرار داد تأمینیه بسته اند و در کنفرانس لوکارنو هم تصدیق شده که منافاتی با عهد آلمان در مقابل مجمع اتفاق ملل ندارد و قطع نظر از تمام این مراحل که جوابهای خیلی مفصلی داشت و البته در مقابل اعتراضات مفصل ایشان بیبایستی عرض شده باشد . معیناً دولت ایران برای احترام عهد خودش در مراسله این مسئله را منظور و تأمین کرده است و تا آن درجه که برای دولت ما منفعه است دارد منظور شده و البته رعایت خواهد شد .
 آقا سید یعقوب - بر او
 (خنده نمایندگان)
 رئیس - رأی گرفته میشود
 دکتر مصدق - یک صورت مجلس دیگر راه بنده اعتراض کرده بودم . . .
 رئیس - آن راجع بیعد است حالا موقعش نیست رأی گرفته میشود با رجوع این پیشنهاد بکمیسیون .
 بکنفر از نمایندگان - مسترد کردند
 رئیس - (خطاب بدکتر مصدق) مسترد کردید
 دکتر مصدق - بنده با این ترتیب رأی میدهم
 جمعی از نمایندگان - رأی بگیریید
 رئیس - باید رأی گرفت برای ارجاع بکمیسیون .
 آقایان که ارجاع این پیشنهاد را بکمیسیون قابل توجه می دانند قیام فرمایند .
 (معدودی قیام نمودند)
 رئیس - قابل توجه نشد . دیگر معارضی ندارد ؟
 (اظهاری نشد)
 رئیس - صورت مجلس نمره دوم . آقای دکتر مصدق اعتراض دیگری دارند . قرائت میشود .
 (اینقسم قرائت شد)
 این جانب نظریات خود را بعنوان رجوع بکمیسیون

اینطور اظهار میکنند که در آخر صورت مجلس اضافه شود :

و همچنین تعهدات فصل چهارم عهد نامه تأمینیه و بی طرفی در باب مجازات اتباع هر یک از متعاهدین در خاک دیگری مربوط بمواردی که در فصل ۲۲ عهد نامه ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ منظور گردیده نیست. دکتر محمد صدق دکتر مصدق - این جا بنده نظرم فقط برای رفع سوء تفاهم است و مقصود دیگری ندارم. در فصل اول این قرار داد نوشته است که تمام مقررات عهد نامه ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ کاملاً بجای خودش باقی است در فصل اول اینطور نوشته است و این مسئله چون در فصل اول نوشته شده است دیگر در صورت مجلس دوم تکرار آن بنظر بنده ضرورت نداشت زیرا که در صورت مجلس دوم اینطور مینویسد که : مطابق مقررات عهد نامه ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ که جزء و کلاً اعتبار خود را محفوظ میدارد تعهدات فصل دوم عهد نامه تأمینیه و بی طرفی که در تاریخ امروز بین دولت علیه ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی امضاء شده است در باب وارد نکردن قوای مسلحه بمحدود متعاهد دیگر مربوط بمواردی که در فصل ششم عهد نامه ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ منظور گردیده و نیز بتوضیحاتی که نسبت باین فصل داده شده است نیست نظر بنده این است که وقتیکه در فصل اول کاملاً قید شده است که عهد نامه ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ بحال خود باقی است و معتبر است دیگر اینصورت مجلس ابداً ضرورت ندارد. چون لازم نیست که این صورت مجلس فصل اول را تأیید کند و عهد نامه ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ تمام موادش بقوت خود باقی است و در اینصورت تأیید فصل ششم آن عهد نامه در اینجا ضرورتی ندارد ولی چون این اقدام در اینجا شده بنده لازم دانستم پیشنهاد کنم که اضافه شود که :

این فصل چهارم عهد نامه بی طرفی هم فصل ۲۲ عهد نامه ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ هیچ مربوط نیست. چون در فصل چهارم می نویسد : چون هر یک از طرفین متعاهدین قصد

دارند در امور داخلی طرف متعاهد دیگر مداخله نمایند و تبلیغات و باهمباززه بر علیه دولت طرف دیگر نکنند مستخدمین خود را در خاک متعاهد دیگر از اینگونه عملیات اکیداً ممنوع خواهند داشت

بعد می نویسد : اگر اتباع یکی از طرفین متعاهدین در خاک متعاهد دیگر اقدام بعملیات تبلیغات و مبارزاتی که مصادر امور آن مملکت آرا منع نموده باشند بنمایند دولت آن مملکت حق خواهد داشت مرئیین را به مجازاتهای مقرر رسانده و از عملیات آن ها جلوگیری نماید .

نظر باینکه اینجا اتباع کلمه عام است و ممکن است شامل همه اتباع ایران بشود خواه مأمورین سیاسی دولت و خواه غیر سیاسی و نظر باینکه در فصل ۲۲ عهد نامه ۱۹۲۱ مصونیت اتباع سیاسی دولت ایران و روس در خاک یکدیگر کاملاً معین شده است لهذا بنده خواستم عرض کنم که فصل چهارم این عهد نامه مربوط بمواردی که در فصل ۲۲ عهد نامه ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ منظور گردیده نیست .

کرچه لازم نبود این مسئله تأیید شود ولی چون مسئله نظری است باید گفته شود که مفاد فصل چهارم این عهد نامه در مقررات فصل ۲۲ عهد نامه ۱۹۲۱ آری ندارد و آن عهد نامه کاملاً بقوت خودش باقی است. فقط بنده خواستم توضیح بدم و مقصود دیگری ندارم و آقایان هم البته دارای همین نظر هستند و لهذا این پیشنهاد را پس میگیرم.

رئیس -- آقای دشتی

دشتی - بنده واگذار میکنم به آقای بیات.

رئیس -- آقای بیات

مرضی قلیخان بیات - عرض میشود این جا این پیشنهاد را که آقای دکتر مصدق فرموده اند در این قسمتی که در این فصل نوشته شده با آن قسمتی که آقای دکتر مصدق پیشنهاد کرده اند يك اختلافی هست. اینجا در این صورت مجلس نوشته شده است که مقررات عهد نامه ۲۶ فوریه

۱۹۲۱ جزء و کلاً باعتبار خودش باقی است و چون در فصل دوم این عهد نامه بی طرفی و تأمینیه مقرر میشود که هیچیک از طرفین حق ندارند قشون مملکت دیگری وارد کنند و از این قسمت خود داری کنند و این فصل البته با آن فصل ششم عهد نامه سابق يك اختلافی پیدا می کند و چون در آنجا يك استثنائی کرده است و در این جا بکلی ممنوع می کند و چون این ممنوعیت بآن فصل بر می خورده لهذا این جا نوشته اند که آن فصل باعتبار خودش باقی است. ولی در آن قسمتی که آقای دکتر مصدق راجع به فصل چهارم این عهد نامه تأمینیه فرمودند این فصل مربوط به فصل ۲۲ عهد نامه ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ نیست مخصوصاً در این فصل قید شده است که نظر به تعهدات مقرر در فصول چهارم و پنجم عهد نامه ۱۹۲۱ چون هر يك از طرفین متعاهدین قصد دارند در امور داخلی یکدیگر مداخله نکنند لذا مستخدمین خود را از تبلیغات و مبارزه بر علیه دولت طرف ممنوع میکنند و بعد میگوید اگر اتباع هر يك از دولتین این قبیل اقدامات نمودند دولت دیگر میتواند از عملیات آنها جلوگیری بکند و هیچوجه من الوجوه در این فصل اسمی از فصل ۲۲ برده نشده و مربوط به فصل ۲۲ هم نیست. چونکه فصل چهارم فقط مربوط است به فصل چهارم و پنجم عهد نامه سابق و به آن هم مربوط نکرده است. بنا بر این فصل ۲۲ عهد نامه سابق بجای خودش باقی است و آن آرائی را که داشته است خواهد داشت و هیچوجه من الوجوه این قسمت مربوط به آن قسمت نخواهد بود (نمایندگان - صحیح است) فقط این قسمت فصل چهارم مربوط به فصل ۴ و ۵ عهد نامه سابق است و مربوط به فصل ۲۲ نیست.

مخبر - نظر به اینکه توضیحات نماینده محترم در يك قسمت شاید يك محذوفاتی داشت بنده تکمیل میکنم. فصل بیست و دوم را که نماینده محترم متعرض بودند

مربوط به مصونیت نمایندگان سیاسی دولتین است. در ملك دیگر هم این يك حق عمومی است که بر فرض اینکه در عهد نامه ها هم ذکر نشده باشد البته ایشان تصدیق میفرمایند که باید ملحوظ شود و این جزء يك اصولی است که نماینده سیاسی يك مصونیتی را دارد اعم از اینکه يك عهدی در بین باشد یا نباشد یعنی مأمورین سیاسی شامل کلمه اتباع هیچوقت نمی شوند. فصل چهارم قرار داد تأمینیه مربوط است بعدم مداخلات و مخصوصاً عدم سیاست بر علیه دولت متعاهد دیگر و عدم مداخلات در امور داخلی مملکت. در اینجا البته ایشان تصدیق میفرمایند که این فصل با رعایت نکات دقیقه و حفظ منافع و مصالح ایران در نظر گرفته شده و نوشته شده است و بنده نمیدانم که چه ارتباطی با صورت مجلس دوم دارد. صورت مجلس دوم مربوط است باینکه طرفین متعاهدین حق نداشته باشند در سرحدات یکدیگر قوای مسلحه وارد کنند و اجازه ندهند قوای مسلحه وارد شود. حالا بنده نفهمیدم که این معارضه را که تقریباً نماینده محترم در این جا در نظر گرفتند یعنی در عوض صورت مجلس دوم که ما نوشته ایم يك جمله را هم در مقابل فصل چهارم اضافه بآن صورت مجلس بکنیم. چه ضرورتی دارد. ما در اینجا یعنی طرفین تعهد میکنیم که اجازه ندهیم قوای مسلحه در سرحداتمان وارد شود (بنده نمیخواهم وارد شوم در اینکه این پیشنهاد يك ضررهای نظمی و سیاسی برای ما دارد) و هم رفته ارتباط این فصل ۲۲ قرارداد بیست و یکم فوریه و صورت مجلس دوم و فصل چهارم قرارداد تأمینیه را بنده نفهمیدم که نظر ایشان چه بود که اینها را بهم ربط دادند جز اینکه يك معارضه ایشان خواسته باشند بکنند.

رئیس -- رأی گرفته می شود به ارجاع به کمیسیون دکتر مصدق - بنده مقصودم توضیح بود و پس گرفتم.

رئیس -- در کلیات مخالفی نیست ؟

تقی زاده - بنده عرض دارم .

رئیس -- بفرمائید .

تقی زاده - چه کارهای خوب و چه کارهایی که ممکن است درش اختلاف نظر و ایرادی باشد هر دو بهتر است که باکمال دقت تدقیق شود و در اطرافش گفتگو بشود و ملاحظات گفته شود و بعد از روی بصیرت تصویب شود . آقایان که در کمیسیون بوده اند البته از روی بصیرت رأی داده اند و آقایان دیگر هم که مطالعه دقیق کرده از روی بصیرت رأی میدهند بنده هم که شاید خوب مطالعه نکرده ام میخواستم از روی بصیرت رأی داده باشم پس بهتر این است که مذاکره بشود و مذاکره در کارهای خوب هم مفید است و موجب استحکام کار است . مگر این جا گفته شده است که يك چیز خوبی که اظهر من الشمس است نباید زیاد مذاکره شود ولی اینطور نیست در هر کاری اگر زیاد صحبت شود بهتر است و قابل عمل میشود و در پارلمانهای دنیا عموماً این طور است . یکی از وزرای خارجه امریکا در يك رساله گفته است که در ظرف دو بیست سیصد سال گذشته يك مسئله یعنی يك فقره واحد در تاریخ اتفاق نیفتاده است که به پارلمان انگلیس آمده باشد و چند نفر مخالفت نکرده باشند مقصود این است که در این باب هم مذاکره بشود . بنده در باب عهدنامه تأمینیه يك ملاحظاتی داشتم و در کمیسیون هم دعوت کردند و در آنجا هم گفته شد و بنظر بنده چنین آمد که در آن مطالب هیچ اختلاف نظری نموده نیست و همه آقایان هم موافق و متفق هستند . ولی برای اینکه این يك کار مهم و عظیمی است و کار خیلی مبارکی است و اگر یکی از اعضای مجلس بخواهد بیشتر بفهمد که یمناً رأی بدهد و در این کار مبارک شرکت کند باید به او مجال داد که او هم مطلبش را بگوید و واضح شود که او هم بهره از رأی دادن داشته باشد .

حالا در این مسئله که این جا بمیان آمد و در کمیسیون

هم مذاکره شد مسئله تعهدات ایران در جامعه ملل با عهود دیگر دولت بود بنده اصلاً درست نفهمیدم که در این میانه اختلافی باشد . در اینکه دولت ایران و مجلس شورای ملی در عهود سابقه اش میخواهد عمل کند و قوی که داده است میخواهد محترم بشمارد بنده گمان ندارم که مخالفی در این باب باشد . اگر در اصل مسئله (همه آقایان به این مسئله توجه بفرمائید) که ما با فلان دولت يك معاهده را بسته ایم یا يك قراری گذارده ایم و قوی داده ایم در صحیح بودن یا صحیح نبودن آن ممکن است مسئله نظری باشد و در آن موقع که میکند اختلافی در بین باشد ولی بعد از آنکه گذشت و دولت تعهد کرد هر روز یا يك روزی بدون سابقه و لاجرم نمیتواند به او بگوید و نگوید هم که این خوب است عمل نشود مگر اینکه صلاح نبودن آن کار مسلم شود و مباحثه شود و يك اکثریت جدیدی موجب يك قانون جدیدی یا اظهار میل ملت یا تصمیم دولت یا مشورت ملت آنرا در موقع خودش منسوخ کنند ولی تا موقعی که این کار نشده است بنده کسی را این جا نمی بینم و در خارج هم گمان نمیکنم کسی باشد که در خاطر بیاورد که آن تعهدات را يك روزی منسوخ کند یا بموجب يك عمل دیگری يك صدمه به او رساند . حتی یکی از آقایان که نطق فرمودند که شاید اعتقاد زیادی بجامعه ملل بایکی از عهود دیگر نداشته باشند ممکن است و این مسئله نظری است ولی فعلاً آن مسئله منظور و مقصود نیست . حالا من میخواهم به بینم از این چه نتیجه حاصل می شود ؟ دولت میگوید این عهدنامه منافاتی با تعهدات جامعه ملل ندارد بطرف هم نوشته است و مقصود از اینکه منافاتی ندارد یعنی آن تعهدات را محترم خواهد شمرد و از طرف دیگر هم دولت اتحاد جماهیر شوروی از ما نخواست است که ما آنها را ول کنیم برای اینکه اگر میخواست وقتی ما میگفتیم منافات ندارد و خللی بانها وارد نمی آورد میگفت خبر منافات دارد و لطمه بانها وارد میآورد و ما این وا

قبول نمیکنیم و باید خللی بیاورد . پس میخواهم عرض کنم که ما یعنی دولت و مجلس و تمام افکار ملت عجبائاً کسی خیال ندارد که بموجب این عهدنامه و بواسطه رأی دادن باین عهدنامه خللی بتعهدات سابقه وارد بیاید اگر کسی بخواهد یکی از تعهدات سابقه را يك روزی منسوخ کند عقیده اش را در روزنامه ها مینویسد بعد هم ممکن است در اینجا مورد شور واقع شود و منسوخ گردد ولی عجبائاً ما که رأی میدهیم نمیخواهیم آنرا منسوخ کنیم و به همین ترتیب هم رأی میدهیم

جمعی از نمایندگان - صحیح است

تقی زاده - يك نکته دیگر را هم میخواهم عرض کنم که ما میخواهیم از دولتی باشیم که در قول خودمان یا شرافت و درستکار باشیم ولی از آن دولتی (همچو در لیگهای نمیکند باشد) آن دولتی نباشیم که تا آنجائی که برای ما منفعت دارد بتعهد خودمان عمل کنیم و آنجا هائی که منفعتان نیست عمل نکنیم . خیر ما اگر يك چیزی منفعتان نیست جمع میشود استقلال کامل هم داریم و نمایندگان ملت بموجب يك قرار دادی آنرا منسوخ میکنند اما مادامیکه این کار را نکرده ایم و آن تعهد در کردن ماست بآن عمل میکنیم . پس مقصود از عریض من اینست که يك مصالحه کلی بین ما بشود و بنده هم باین عهدنامه رأی میدهم حتی با کمال میل و شغف هم رأی میدهم و خیلی هم میل دارم که از این رأی دادن بهره مند شوم ولی بقین دارم که هم من اینطور که عرض کردم رأی میدهم و هم گمان دارم بلکه بقین دارم که تمام آقایان به اینطور رأی میدهند که ما این را اینطور نفهمیدیم . (نمایندگان صحیح است) اصلاً هم بعضی آقایان عقیده شان این است که این مطلب صریح و واضح است که در مراسله نوشته شده است منافات ندارد و بعضی آقایان هم که خدشه و تردیدی داشتند در وضوح آن و میل داشتند در صورت مجلس توضیح داده شود که این خللی در عهود و تعهدات سابقه ما نمیرساند وقتی ما این جا

قبول دارد . طرف هم که عهد بسته از ما نخواست است که

خللی وارد بیاورد . پس وقتی ما يك مطلبی را میگوییم

و توضیح میدهیم دیگر سؤال و جواب لازم ندارد مثل

اینکه يك کسی میگوید شما قبل از اینکه نمازتانرا بخوانید

دست و رویتانرا بشوئید . یکی میگوید مقصودش وضو

بود . بکنفر دیگر میگوید باید توضیح داده شود که

مقصود وضو است . یکی دیگر میگوید واضح است پس

شما که اینرا قبول دارید طرف هم که حرفی ندارد پس همه

اینچور میفهمیم و همه اینچور رأی میدهیم .

نمایندگان - صحیح است

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس -- در کلیات دیگر مخالفی نیست ؟

(گفتند خیر)

(ماده واحده خبر کمیسیون بشرح ذیل قرائت شد)

ماده واحده - مجلس شورای ملی عهدنامه تأمینیه و

بیطرفی را که دارای هشت فصل و دو صورت مجلس و

دو مراسله است و در تاریخ اول اکتبر ۱۹۲۷ و هشتم

مهر ماه ۱۳۰۶ بین نمایندگان ایران و اتحاد جماهیر

شوروی سوسیالیستی امضاء شده تصویب و اجازه مبادله

نسخ صحه شده آنرا بدولت میدهد .

شیروانی مخبر - اینجا يك لفظ واو زیادی است جای

آن واو باید تاریخ فارسی را در پراشر گذاشت .

رئیس - بعد از حذف این و از رأی میگیریم ماده واحده .

آقا سید یعقوب - يك پیشنهادی عرض کرده ام . اصلاح عبارتی است

رئیس - ماده مجدداً قرائت میشود و رأی میگیریم (مضمون ذیل قرائت شد)

ماده واحده - مجلس شورای ملی عهد نامه تأمینیه و بیطرفی را که دارای هشت فصل و دو صورت مجلس و دو مراحله است و در تاریخ هشتم مهرماه ۱۳۰۶ و اول اکتبر ۱۹۲۷ بین نمایندگان ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیسی امضاء شده تصویب و اجازه مبادله نسخ صحه شده آنرا بدولت میدهد

رئیس - حرف او حذف میشود . « و اول اکتبر » اول اکتبر خواهد شد . رأی میگیریم باین ماده واحده آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند

(آقایان نمایندگان با اتفاق قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد . چند دقیقه تعطیل میشود

(در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از یکساعت مجدداً تشکیل گردید)

رئیس الوزراء - تقاضای بنده این است که لایحه در چند ماه پیش تقدیم کردم راجع با استخدام مهندس ذوب آهن و همینطور مانده است و این شخص در باب حقوقش بلا تکلیف است این اگر جزء دستور بشود و تکلیفش امروز معین شود خیلی خوب است

رئیس - مخالفی ندارد ؟

(گفتند خیر)

رئیس - خبری که راجع بمستخدم آهن ذوب کنی است مراجعه شده است بکمیسیون بودجه و خارجه و فوائد عامه کمیسیونهای سابق خبر های خودشان را داده اند ولی کمیسیون امور خارجه و کمیسیون فوائد عامه چون دوره اش منقضی شده است لازم میآید که این خبر مجدداً

نمیشود . با حقوق بدهند لازم است این را آقایان تصویب کنند . این اصل قضیه است . حالا اگر با نظامات موافق است آقایان رأی خواهند داد و الا خیر .

بعضی از نمایندگان - صحیح است .

رئیس - برای اینکه تکلیف بعد ها هم معلوم شود رأی میگیریم که مطرح بشود . با نه . آقایانیکه تصویب میکنند مطرح بشود قیام فرمایند (اکثر نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد .

(ماده اول خبر کمیسیون بشرح ذیل قرائت شد)

ماده اول - مجلس شورای ملی بوزارت فوائد اجازه میبهد که مسیو مارتین تبعه دولت آلمان را از تاریخ عزیمت او از آلمان با سالی ده هزار و هشتصد تومان برای مدت دو سال استخدام نماید .

مدرس - این غیر از آن است که فرمودند

کازرونی - مطلبی را که بیان فرمودند سوای این لایحه است . این تجدید کنترات است

دادگر - استدعا میکنم يك مرتبه دیگر قرائت شود (ماده اول و دوم خبر کمیسیون بشرح آتی قرائت شد)

ماده اول - مجلس شورای ملی بوزارت مالیه اجازه میدهد که مسیو مارتین تبعه دولت آلمان را از تاریخ عزیمت او از آلمان با سالی ده هزار و هشتصد تومان برای مدت دو سال استخدام نماید

ماده دوم - سالی بکماه مرخصی بعلاوه منزل با اثاثیه نامعادل صدده حقوق و خرج معادرت از ایران بآلمان مبلغ سیصد تومان داده خواهد شد و خرج اتومبیل با کرایه آن در مسافرنهایی که مسیو مارتین در داخله ایران میکند بعهد دولت است

بعضی از نمایندگان - این غیر از آن است

رئیس الوزراء - این لایحه آن نیست که بنده تقدیم کردم . این مال اول است . لایحه که بنده تقدیم کردم این است که پنجاه هزار تومان مجلس تصویب کرد که

اعتبار باشد برای استخدام دو نفر متخصص یکی برای راه آهن و یکی برای ذوب آهن . متخصص راه آهن را که استخدام کردند چهل و دو هزار تومان از این پنجاه هزار تومان را برای او تخصیص دادند و بعد هم مالیه گفت که چون پنجاه هزار تومان مجلس برای این کار تصویب کرده ما نمیتوانیم بیش از هشتاد حقوق بدهیم مسیو مارتین متخصص ذوب آهن را و او هم استخدام کرده بودند و هشتاد با حقوق دادند و آن اعتبار تمام شد بعد بنده لایحه مجلس شورای ملی تقدیم کرده برای تقاضای اعتبار بقیه مدت او تا دو سال و حلال هم همین تقاضا را دارم تقاضای دیگری نیست

مدرس - ما او را رأی می دهیم اما این نیست

شیروانی مخبر - اجازه می فرمائید . این همان لایحه ایست که آقای رئیس الوزراء در موقع وزارت فریاد عامه شان بمجلس دادند . ماده اول در حقیقت استخدام دوساله مارتین است که هشت ماهش را بموجب تصویب مجلس شورای ملی خدمت کرده است و حقوق خود را گرفته است بقیه دوسال را هم در جزو همین ماده اول گنجانیدم و مخصوصاً این ماده باین ترتیب در کمیسیون بودجه گذرانده شد که عنوان تمدید نداشته باشد . سر ناسر استخدام مارتین دو سال است يك قسمتش را بموجب آن هشت ماه که تصویب شده خدمت کرده يك قسمتش را هم خدمت کرده که هنوز بتصویب مجلس رسیده بقیه اش هم باقی مانده است تا آخر دوسال . این همان لایحه است تصور نمیکنم اشکالی داشته باشد .

مدرس - اصل استخدامش شده است یا نشده است

مخبر - شده است هشت ماه هم کار کرده است

رئیس الوزراء - در قانون که از مجلس شورای ملی گذشته است دو نفر متخصص را برای دوسال یکی برای راه آهن یکی را برای ذوب آهن تصویب کردند پنجاه هزار تومان هم اعتبار دادند برای حقوق این دو نفر که چهل و دو هزار تومان آنرا (چون مهندس راه آهن

را زود تر خواستند) رئیس کل مالیه سابق نخصیص داد بحقوق مهندس راه آهن و برای دو سال مهندس ذوب آهن هشت هزار تومان بیشتر باقی نماند در صورتیکه او هم دو ساله کنتراست شده است هشت ماهش را از اعتبار پنجاه هزار تومان پرداخته اند و بقیه اش بدون اعتبار مانده است. از محل چهار میلیون و نیم ذوب آهن هم مالیه نمیردازد. میگوید چون پنجاه هزار تومان برای این دو خدمت تصویب شده بود حالا باید برود بقیه را اعتبار بگیرد و ما غیر از هشت ماهی که این مهندس اینجاست و خدمتهائی هم کرده است و نقشه هائی هم کشیده است و مشغول کار است برای بقیه مدت خدمت او تا دو سال منتهای هشت ماه اول اعتبار میخوریم. چیز دیگری نیست.

مدرس - پس تقاضای اعتبار بکنید.

رئیس - آداب احتشام زاده و شریعت زاده پیشنهاد کرده اند که این لایحه از دستور امروز خارج شود. آقای شریعت زاده

شریعت زاده - بنده خودم برای طرح این موضوع رأی دادم ولی بعد از قرائت ماده اول این لایحه برای بنده اشکالی پیدا شده است. این شخص قبلاً بر طبق يك قانونی کنتراست شده است یا نه؟ اگر کنتراست شده و بواسطه کم بودن اعتبار برای تکمیل حقوق او اعتبار تازه میخواهند البته این اشکالی ندارد ولی از ماده اول این طور استنباط میشود که الان دارد استخدام میشود ما باید سعی کنیم که نظامنامه حاکمیت داشته باشد و بجاهائی که لازم است این لایحه برود باین مناسبت بنده تصور میکنم باید از دستور امروز خارج شود و بکمسیونهای مربوطه بر گردد

آقا سید یعقوب - بنده مخالفم. اجازه میفرمائید؟

رئیس - بفرمائید.

آقا سید یعقوب - بنده چون در کمسیون بودم میخواهم يك عرایضی بکنم برای حل مسئله نه اینکه

هشت هزار تومان برای هشت ماهش بود که تمام شد تمام مقامات عالیله متوجه بودند که مارتین يك شخص متخصصی است ما دست از او برداریم و بقدری آدم خوبی بود که گفت من این قسمت از عملیات آهن را میدانم ولی معرفه الارض را میدانم که در کجا معدن است و در کجا نیست بدولت بکنفر را پیشنهاد کرد و دولت هم يك نفر را کنتراست کرد و این کسی که آمده است همین شخص است که رفته است در سمنان و معدن آهن را پیدا کرده است که مستحضر هستید بالاخره دو نفر آلمان زحمت کش مشغول کار هستند چهار ماه هم هست که این مسیو مارتین حقوق بهش داده شده است لایحه دولت در تعقیب اعتبار ساق آمده بمجلس. ما هم برای اینکه کار دولت و مجلس رادرست کرده باشم و سابقه هم بر این بوده است که کنتراستها را کمسیون بودجه تمام می کرده است این تعهدی را که دولت منطبق بر مصداق کرده است یعنی بکنفر آهن ذوب کنی را که دولت مجاز بوده است منطبق کرده است بر مصداق خارجی که عبارت از مارتین باشد برای درست کردن آن قانون این را آوردیم در کمسیون بودجه و به این شکل تنظیم کردیم این اصل وقایع است حالا غرض از این عرایض بنده نه حمله بآقای شریعت زاده است و نه تقویت ازدولت بنده مقصودم شرح آمدن مارتین و شرح عملیات کمسیون بودجه هست و کاملاً مطابق موازین و اصول هم بوده است و بر خلاف موازین و اصول هم نبوده است و بنده گمان میکنم که هیچ اشکالی نه بحسب نظامنامه و نه بر حسب سابقه نداشته باشد دیگر بسته است برآی مجلس حالا آقا میرزا علی میخواهی هو زنی بفرما

مخبر - عرض میکنم بنده برای تکمیل فرمایش آقای آقا سید یعقوب ماده سه قانون ساختن راه آهن و آهن ذوب کنی را میخواهم که رفع اشکال از آقای شریعت زاده و سایر آقایان بشود (ماده سوم - برای تهیه نقشه مقدماتی راه و نقشه ترتیب استخراج آهن و تأسیس کارخانه آهن ذوب کنی در ایران دولت مجاز است بکنفر متخصص آمریکائی و

بکنفر متخصص آلمان بلافاصله پس از تصویب این قانون و عده کافی مهندسين ایرانی استخدام نماید). بموجب این ماده دولت مسیو مارتین آلمان را که لایحه استخدامش بکمسیون خارج رفته است و کمسیون خارجه وقت هم با ملیت او موافقت کرده استخدام کرده است. بعد بموجب تبصره که بطور علی الحساب پنجاه هزار تومان اعتبار برای حقوق آنها معین میکنند چهل و دو هزار تومان از این پنجاه هزار تومان برای حقوق متخصص راه آهن داده شده و باقی مانده است هشت هزار تومان و دولت تصور کرده است که در ضمن هشت ماه ممکن است متخصص آهن ذوب کنی آلمان کار هایش را تمام کند ولی مسلماً این هشت ماه کافی نبوده است بعلاوه مجلس شورای ملی مدت معین کرده و اجازه داده است تا دو سال آنها را استخدام کنند و فعلاً آن اعتبار کسر آمده است یعنی هشت هزار تومان بیشتر قبول نداشته اند و این هشت هزار تومان حقوق هشت ماهه مارتین بوده است و الان مدت چهار ماه است که حقوق نمیگیرد و کار میکنند کمسیون بودجه اینطور در نظر گرفت که برای تکمیل قانون هشت ماه و شانزده ماه را از بگذرک جدا کردن لازم نیست و این دوسالی را که مجلس بر طبق قانون ساق رای داده است (ملیت را هم که آلمان است کمسیونهای سابق رای داده اند) بگمرتبه معین کند و شخص هم که مسیو مارتین باشد در اینجا اسم برده شده و الا هیچ تفاوتی با قانون ساق ندارد. در این جا فقط شخص و اعتباری را که دولت میخواهد تصویب شده

حالا دیگر بسته است بنظر آقایان

رئیس - پیشنهاد دیگری است قرائت میشود و رای

گرفته میشود

(اینطور قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم از دستور امروز خارج و در اول

جلسه بعد جزء دستور باشد دادگر

رئیس -- آقای دادگر

دادگر -- آقای رئیس الوزراء تقاضا کردند که جزو دستور باشد و ما هم اصولاً چون با رئیس دولت موافق بودیم رأی دادیم و خواستیم فکر ایشان را راحت کنیم بعد در عمل احساس کردیم يك اشکالات است و غالب از رفقا بجزبان عمل آشنا نیستند و این هم همان ضرری است که غالباً به آقایان عرض کرده ام که امور غفلی که مجلس می آید به این اشکالات بر می خورد و البته اگر در مسائل يك قدری سابقه داشته باشند بهتر است این است که ما تقاضا میکنیم که در اول جلسه آینده مطرح شود که رفقائی که از قضیه دور هستند و آشنا بجزبان امر نیستند يك مطالعه بکنند و در اول جلسه آتی جزو دستور بشود شریعت زاده -- بنده پیشنهاد آقای دادگر را قبول میکنم .

رئیس الوزراء -- بنده هم قبول میکنم

حاج آقا رضا رفیع -- حالا بنده مخالف هستم

رئیس -- رأی میکنیم به پیشنهاد آقای شریعت زاده

آقایانیکه موافقت قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس -- تصویب شد . رأی میکنیم به قسمت دوم پیشنهاد آقای دادگر .

شیروانی -- بنده مخالفم

رئیس -- بفرمائید

شیروانی -- دستور جلسه آتی ما يك چیز مسلم و معینی هست راجع به قراردادها است که خبرش را هم کسیون بودجه داده است و ما باید در جلسه آتی این مسئله را مقدم بداریم و خانم بدیم

رئیس -- آقای دادگر

دادگر -- این طبیعی است که قضایا هر قدر مهم تر باشد به قضایای مادون خودش نفوذ پیدا میکنند ما حاضریم که اگر مسئله قرارداد حاضر شد و آمد بمجلس

البته مقدم باشد و پیشنهادی که ما کردیم بعد از او باشد

رئیس -- بعد از قراردادها جزء دستور میشود .

جلسه آتی روز یکشنبه ...

شیروانی -- بنده پیشنهاد میکنم روز شنبه باشد

حاج آقا رضا -- بنده مخالفم

رئیس -- بفرمائید

حاج آقا رضا رفیع -- گمان میکنم اگر آقای شیروانی

هم موافقت بفرمایند که کارها بهمان جریان عادی باشد

بهرتر خواهد بود برای اینکه آقایان خیلی در این چند

روز کار کرده اند خوبست آقای شیروانی هم موافقت

بفرمایند که همان روز یکشنبه جلسه باشد .

شیروانی -- بنده هم صرف نظر میکنم

رئیس -- آقای حاج آقا رضا

حاج آقا رضا رفیع -- بنده میخواستم از آقای رئیس

استدعا کنم که آن پیشنهاد بنده را قرائت فرمایند و

اگر ممکن است آقایان در آن زمینه مساعدت بفرمایند

و آن پیشنهاد راجع است به فرخ خان چون آدم فقیری

است و گمان می کنم که هیچوقت موقع پیدا نخواهد

شد در مجلس شورای ملی که کار مهمی نباشد به این

جهت پیشنهاد کردم این مسئله هم که چندان معطلی

ندارد جزء دستور شود که کار بکفر بدبخت بیچاره هم

تمام شود ما يك کار های مهمی داریم و يك کار های

بزرگی هم صورت داده ایم

بنده تقاضا میکنم که آقایان اجازه بفرمایند برای ذکوة

آن کارها هم که باشد اینرا بگذرانیم

رئیس -- برای جلسه آتی .

حاج آقا رضا رفیع -- جلسه را ختم فرمودید

رئیس -- بلی جلسه آینده روز یکشنبه دستور هم

اول شیلان وبعد لایحه راجع بمسئله مارتین بدمم راجع

بفرخ خان

(مجلس مقارن ظهر ختم شد)

قانون

اجازه مبادله عهد نامه تأمینیه و بی طرفی منعقدہ بین ایران و اتحاد جماہیر شوروی سوسیالیستی

مصوب ۲۷ مهر ۱۳۰۶

ماده واحده -- مجلس شورای ملی عهد نامه تأمینیه و بی طرفی را که دارای هشت فصل و دو صورت مجلس و دو مراسله است و در تاریخ هشتم مهر ماه ۱۳۰۶ (اول اکتبر ۱۹۲۷) بین نمایندگان ایران و اتحاد جماہیر شوروی سوسیالیستی امضا شده تصویب و اجازه مبادله نسخ صحه شده آرا بدولت میدهد .

این قانون که مشتمل بر یکماده و متن عهد نامه ضمیمه است در جلسه بیست و هفتم مهر ماه یکهزار و سیصد و شش شمس بتصویب مجلس شورای ملی رسید

متن عهدنامه تأمینیه و بیطرفی

اعلیحضرت همیون شاهنشاه ایران

کمیته مرکزی اجرائیه اتحاد جماہیر شوروی سوسیالیستی

با در نظر گرفتن اینکه منافع طرفین متعادلین مستلزم تعیین شرایط معینہ است که موجب تشدید روابط محکم طبیعی و دوستی صمیمانہ که بین طرفین موجود است باشد برای این منظور نمایندگان مختار خود را به ترتیب ذیل معین نمودند :

اعلیحضرت همیون شاهنشاه ایران آقای علیقلی خان انصاری وزیر امور خارجه ایران

کمیته مرکزی اجرائیه اتحاد جماہیر شوروی سوسیالیستی آقای کتوکی واسیلویچ چیچرن کبیر ملی امور خارجه اتحاد جماہیر شوروی سوسیالیستی ولومیخائیلویچ کارا خان قائم مقام کبیر ملی امور خارجه اتحاد جماہیر شوروی سوسیالیستی

نمایندگان مزبور پس از ارائه اعتبارنامہای خود که موافق قاعده و ترتیبات لازمه بود در مراتب ذیل توافق نظر حاصل کردند :

فصل اول

اساس روابط مابین ایران و اتحاد جماہیر شوروی سوسیالیستی عهدنامه ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ است که تمام مواد و مقررات آن معتبر مانده و شامل تمام خك اتحاد جماہیر شوروی سوسیالیستی میباشد

فصل دوم

هر يك از طرفین متعادلین متعهد میشوند که از حمله و تجاوزات بطرف مقابل و یا وارد کردن قوای مسلحه خود بجزء طرف مقابل خودداری بکنند

در صورتیکه یکی از طرفین متعادلین مورد حمله يك یا چند دولت ثالث شود طرف متعادل دیگر متعهد میشود که بیطرفی خود را در تمام مدت مخصوصه محفوظ بدارد و ضمناً طرفی ته مورد حمله واقع شده است نباید بر فرض هر قسم ملاحظات سوق الجیشی و تاکتیکی و یا سیاسی که باشد و یا هر نوع منافعی که برای او از آن متصور شود این بیطرفی را نقض نماید .

فصل سوم

هر يك از طرفین متعاهدین متعهد میشود که نه عملاً و نه رسماً در اتحادها و ائتلافهای سیاسی که بر ضد مصوبیت بری و بحری و با برضد استقلال و با تمامیت و با حاکمیت طرف متعاهد دیگر منعقد شده باشد شرکت نمایند.

همچنین طرفین متعاهدین از مشارکت در محاصره ها و بایکتهای اقتصادی که بوسیله دول ثالث برضد طرف متعاهد دیگر بعمل آمده باشد خودداری خواهند نمود.

فصل چهارم

نظر بتعهدات مقرر در فصول ۴ و ۵ عهدنامه ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ چون هر يك از طرفین متعاهدین قصد دارند در امور داخلی طرف متعاهد دیگر مداخله ننمایند و تبلیغات و یا مبارزه بر علیه دولت طرف دیگر نکنند مستخدمین خود را در خاک متعاهد دیگر از اینگونه عملیات اکیداً ممنوع خواهند داشت.

اگر اتباع یکی از طرفین متعاهدین در خاک متعاهد دیگر اقدام بعملیات تبلیغات و مبارزاتی که مصادر امور آن مملکت آنرا منع نموده باشند نمایند دولت آن مملکت حق خواهد داشت مرتکبین را مجازاتهای مقرر رسیده و از عملیات آنها جلوگیری نماید.

همچنین باعتبار فصول مذکوره در فوق طرفین متعهد میشوند در خاک خود از تشکیلات و عملیاتی که ذیل شرح داده میشود تقویت نکرده و جلوگیری نمایند:

اولاً - از تشکیلات و دستجاتیکه قطع نظر از اسم و عنوان آنها قصدشان مبارزه بوسیله عملیات تجاوز کارانه یا بلوا یا سوء قصد بر علیه دولت طرف متعاهد دیگر باشد.

ثانیاً - از تشکیلات و دستجاتیکه خود را بنام دولت تمام خاک متعاهد دیگر یا بیک قسمت آن معرفی مینمایند و همچنین قصدشان مبارزه با وسایل مذکوره در فوق یا دولت متعاهد دیگر بوده و آسایش صالح متعاهد دیگر را متزلزل می نمایند و یا سوء قصد نسبت بنهایت اراضی متعاهد دیگر دارند بنا بر مراتب مذکوره در فوق طرفین متعاهدین همچنین متعهد میشوند که تجهیزات نفقات و ورود قوای مسلحه و اسلحه و مهمات جنگی و هر نوع مواد حربی را بجز خود برای تشکیلات و دستجات مذکور در فوق ممنوع بدارند.

فصل پنجم

طرفین متعاهدین متقبل میشوند که هرگونه اختلافات را که ممکن است مابین آنها حاصل شود وبطریق عادی سیاسی حل نتواند بشود بوسایل مسالمت کارانه که مطابق مقتضیات وقت باشد حل و تسویه نمایند.

فصل ششم

خارج از حدود تعهداتی که طرفین متعاهدین مطابق این عهدنامه عهده دار شده اند طرفین آزادی مطلق خود را در روابط بین المللی خود محفوظ میدارند.

فصل هفتم

عهدنامه حاضر برای مدت سه سال منعقد میشود و در اسرع اوقات بتصویب و تصدیق مقامات مقننه طرفین خواهد رسید و پس از آن بموقع اجراء گذارده خواهد شد مبادله تصویب نامهها در شهر طهران بکماه بعد

از تصویب قرار داد بعمل خواهد آمد.

بعد از انقضاء مدت اصلی این عهدنامه تا زمانیکه یکی از طرفین متعاهدین قصد خود را در باب فسخ آن اعلام ننماید عهدنامه حاضر همیشه بخودی خود برای مدت یکسال تمدید شده محسوب خواهد شد در صورت اعلام فسخ از طرف یکی از متعاهدین عهدنامه برای مدت ششماه دارای اعتبار خواهد بود.

فصل هشتم

عهدنامه حاضر برای هر يك از طرفین متعاهدین در سه نسخه اصلی بزبانهای فارسی و روسی و فرانسه نوشته میشود در موقع تفسیر هر سه متن سندیت خواهد داشت در موقع بروز اختلاف نظر در تفسیر متن ها متن فرانسه معتبر محسوب می شود. علیهذا نمایندگان مختار مذکور در فوق این عهدنامه را امضا کرده و بمهر خود مهور داشتند

مسکو

صورت مجلس (۱)

آقا علیقلی خان انصاری وزیر امور خارجه ایران بر حسب دستورالعمل و بنام دولت متبوعه خود تا کیداً اعلام میدارد که در موقع امضاء عهدنامه تأمینیه و بیطرفی ما بین دولت علیه ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در تاریخ امروز دولت علیه ایران هیچ نوع تعهدات بین المللی که مخالف این عهدنامه باشد نداشته و همچنین در تمام مدت اعتبار این عهدنامه اینگونه تعهدات را عهده دار نخواهد شد.

آقای بر حسب دستورالعمل و بنام دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی تا کیداً اعلام میدارد که در موقع امضاء عهدنامه تأمینیه و بیطرفی ما بین اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و دولت علیه ایران در تاریخ امروز دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی هیچ نوع تعهدات بین المللی که مخالف این عهدنامه باشد نداشته و همچنین در تمام مدت اعتبار این عهدنامه اینگونه تعهدات را عهده دار نخواهد شد.

صورت مجلس (۲)

مطابق مقررات عهدنامه ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ که جزء و کلاً اعتبار خود را محفوظ میدارد تعهدات فصل دوم عهدنامه تأمینیه و بیطرفی که در تاریخ امروز بین دولت علیه ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی امضاء شده است در باب وارد نکردن قوای مسلحه بحدود متعاهد دیگر مربوط بمواردیکه در فصل ششم عهدنامه ۲۶ فوریه ۱۹۲۱ منظور گردیده و نیز بتوضیحاتیکه نسبت باین فصل داده شده است نیست.

مراسله نمره (۱)

آناي کیسر ملی

در موقع امضاء این عهدنامه تأمینیه و بیطرفی که امروز بین دولت علیه ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی امضاء شده است افتخار دارم مراتب ذیل را بشما اعلام بدارم:

نظر باینکه دولت علیه ایران همواره اهتمام دارد که تعهداتی را که بطیب خاطر قبول میکند آزادقیماً انجام دهد و چنانکه این عهدنامه حاضر را با نیت صادفانه امضاء میکند که تعهدات ناشیه از آنرا محترم شمارد و چون تعهدات مزبوره را با تعهداتی که در مقابل جامعه ملل دارد منافی نمیشمارد علیهذا دولت علیه

ایران بدولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی اعلام میکنند که تمهیدات را که از عضویت خود در جامعه ملل دارد بنوبه خود محترم و مجری خواهد داشت. از احترامات فایده من نسبت بخودتان اطمینان داشته باشید.

مراسله نمره (۲)

آقای وزیر

توقیراً بنام دولت متبوعه خود بشما اطلاع میدم مراسله مورخه امروز شما بمضمون ذیل واصل و از مدلول آن اتخاذ سند شد:

« در موقع امضاء این عهدنامه تأمینیه و بیطرفی که امروز بین دولت علیه ایران و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی امضاء شده است افتخار دارم مراتب ذیل را بشما اعلام بدارم:

نظر باینکه دولت علیه ایران همواره اهتمام دارد که تمهیدات را که بطیب خاطر قبول میکند آنرا دقیقاً انجام دهد و چنانکه این عهدنامه حاضر را با نیت صادقانه امضاء میکند که تمهیدات ناشیه از آنرا محترم شمارد و چون تمهیدات مزبوره را با تمهیداتیکه در مقابل جامعه ملل دارد منافی نمیشمارد علیهذا دولت علیه ایران بدولت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی اعلام میکنند که تمهیدات را که از عضویت خود در جامعه ملل دارد بنوبه خود محترم و مجری خواهد داشت « در اینموقع احترامات فایده را تجدید مینماید.

اجازه مبادله این عهدنامه که مشتمل بر هشت فصل و دو صورت مجلس و دو مراسله است در جلسه ۲۷ مهر ماه

۱۳۰۶ شمسی داده شده است

رئیس مجلس شورای ملی

حسین پیرنیا